

1. Селінджер Дж. Д. Над прірвою у житті: повісті, оповідання; перекл. О. Логвиненка / Дж. Д. Селінджер. — К. : Молодь, 1984. — 272 с.
2. Salinger J. The Catcher in the Rye / Jerome Salinger. — New York : Bantam Books, 1986. — 218 p.

СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ КОНФЕСІЙНИХ ТВОРІВ СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ

У середні віки набув поширення конфесійний функціональний стиль. Для нього властивим було використання стилістем, маркованої лексики, негативно або позитивно забарвленої. Стилїстика аналізованих текстів розглядалася на лексичному, граматичному та синтаксичному рівнях, а також з позиції утворення тропів і фігур.

Ключові слова: конфесійний, релігія, оцінна характеристика, метафора, образ, символ, словниковий склад, середньовіччя.

Для средних веков характерно было распространение конфессионального функционального стиля. Его отличительной чертой было использование стилестем, маркированной лексики, окрашенной отрицательно или положительно. Стилїстика анализированных текстов рассматривалась на лексическом, грамматическом и синтаксическом уровнях, а также с позиции образования тропов и фигур.

Ключевые слова: конфессиональный, религия, оценная характеристика, метафора, образ, символ, словарный состав, средневековье.

For Middle Ages was disseminated the confessional functional style. Usage of stylistic themes and negatively or positively tinged marking vocabulary were inherent for it. The stylistic of analyzed texts was considered on lexical, grammatical, and syntactical levels, and also on the level of formation of tropes and figures.

Key words: confessional, religion, assessment characteristics, metaph or, way of thinking, symbol, vocabulary, The Middle Ages.

Стилїстика мови акумулює в собі елементи загальнонаціональної культури та історії. Взагалі, розвиток мови проявляється в збагаченні лексичного складу мови новотворами, запозиченнями, у проникненні в літературну мову усно-розмовних елементів, яскраво забарвлених емоціями і суб'єктивними оцінками. Проходячи шлях постійного відтворення в текстах, вони можуть увійти в нормативну німецьку

мову або відійти на її периферію [1:4]. Тому для стилістики німецької мови характерне поповнення, вирівнювання, розвиток, збагачення та жанрове диференціювання різних функціональних стилів.

Що стосується писемних пам'яток релігійного характеру, то вони починаються з запису культових пісень, благословлянь, заклинань, які налічують архаїчні тенденції поетичної мови та консервативні елементи релігійного та магічного словникового складу.

Метою нашої статті є аналіз стилістичних особливостей релігійної та культувої літератури середньовісньонімецького періоду.

З позиції сучасної лінгвістики релігійні та культові тексти належать до конфесійного стилю. Сфера поширення сучасного конфесійного стилю — це культові установи: церкви, монастирі, скити, теологічні навчальні заклади, молитовні будинки, релігійні громади, віруючі родини. Головне призначення цього стилю — допомагати віруючим у спілкуванні їхніх душ з Богом, зберігати і продовжувати культові ритуали, об'єднувати віруючих одним почуттям широсердечної віри в Бога та шукати шлях до нього [2:288].

Основними конститутивними ознаками конфесійного стилю є урочистість і піднесеність у якості стилістичних домінантів, а також благозвуччя, символізм та стійкість стильової норми.

До основних мовних стильових або стилетворчих засобів конфесійного стилю належить маркована лексика, яку в німецькій мові називають конфесійною. Це стилістичні *Jesus, unser herr, zarter herr, heilig Jeremias, bitterliche lidene, gotheit*. До маркованої лексики можна віднести мікростилістичні словотвірні характеру *himmelrîchi, ertrîchi, gemintu*, що мають давньокнижну конотацію.

Серед конфесійної лексики є складні слова *santa Maria, heiliger vater, heiliger geist, daz blud und herzce, vromer herr*, які були невід'ємною частиною конфесійного стилю середньонімецького періоду розвитку німецької та належать до нього в сучасній мові.

Конфесійний стиль налічує загальноживані вирази, які набули сакрального забарвлення і мають специфічну, конфесійну конотацію. Деякі з них шляхом перенесення і символізації набули конфесійного стилістичного значення [3:289]. В середньовісньонімецькій мові це вирази типу: *Jesus Leip (Brot)und Blut (Wein)*, слово *wegge* дорога — вживалось у значенні 'життя'.

Не можна не помітити таку мовну ознаку конфесійного стилю, як архаїзми *vromt, got und sîn knecht* — 'Бог і його слуга', *haidenschaft* — 'язичництво', *busse* — 'каяття'.

Конфесійний стиль має також свою фразеологію — усталені словосполучення: *Jesus Cristi, Jungfrau Maria, heiliger Geist, Auferstehung* — 'воскресіння'.

Таким чином, конфесійний стиль німецької мови зберігає основні риси класичної сакральної мови — це урочистість, канонічність словформ і конструкцій, сталість жанрів, а саме Біблія, Євангеліє, Маріїнська поезія, проповідь, псалом. До речі конфесійна мова є найпоширенішою в ранньому середньовіччі, а саме в XI столітті, тому що основними писемними пам'ятками того часу були церковні тексти [4:52].

Керуючись основними положеннями сучасного конфесійного стилю, розглянемо його функціонування в середні віки на території Німеччини. В духовній літературі того часу присутніми були мотиви, події та фігури з релігії, теології та церкви, які зустрічалися також і в світській літературі, але не домінували в ній. Для духовної літератури прикладом могли бути навіть легенди. Але обов'язковою ознакою цього конфесійного стилю у середньовіччі була бінарна протилежність та конфлікт. Виміром у духовній літературі було протиставлення добре обгрунтованої любові та виправданої ненависті, які могли направлятися на одну й ту саму особу.

До конфесійного стилю належить також книга про духовне життя Гайнріха Сойзе. Не дивлячись на те, що вона містить відомості про самого автора й має риси автобіографічного твору, в ній зображується духовний шлях і розвиток великого містика. Сойзе в своїх творах шукає відповіді на запитання, які турбували містиків, а саме пошук шляхів єднання з Богом, праведного способу життя, внаслідок таких роздумів, тексти мають ознаки проповіді:

'Der hat begird, daz er wurde und hiesse ein diener der ewigen wîsheit.' — 'Він мав пристрасть, яка стала ним і називалась — служитель вічної мудрості.'

'Der mensch begert von im, daz er ir etwaz seite von lidene usser eigner enpfundunge, dar abe ir lidendes herz ein kraft mohti nemen; und daz treib si vil zites mit ime.' — 'Людина бажає від нього, що він їй щось скаже про наші страждання і власні відчуття, але її страждальне серце хотіло б знайти силу; і це забирає в неї і в нього багато часу' [5:73].

Лексична стилістика творів Сойзе представлена словами, які виражають душевний стан і переживання автора: *kraft* — 'сила', *zit* — 'час', *frage* — 'питання', *ûbung* — 'вправа', *lid* — 'страждання', *begird* — 'бажання', *wîsheit* — 'мудрість', *gôtlich* — 'божетвенний',

heimlich — 'довірливий', herz — 'серце', empfindunge — 'відчуття', diener — 'служитель' [6: 55]. Наведені лексеми належать ідеографічних і стилістичних синонімів, демонструють розвиток думок в одному напрямку — релігійному та духовному. Все пов'язано навколо вічної мудрості, сердечних і душевних страждань, викликаних пошуками власного "я". Мовно це виражається вживанням слів, які мають додаткові значеннєві відтінки, відрізняються якістю емоційної експресії, розмовним і книжним колоритом, але все ж таки всі лексеми направлені на передачу душевного стану та емоцій, які мають таку виразність, що сприймаються як стилістими, які служать для урізноманітнення тексту.

Для фразеологічної стилістики, як відомо, властиве оцінне значення, внаслідок чого виникають можливості для стилістичного вибору. Вживання таких фразеологізмів властиве Сойзе: diener der ewigen wísheit — 'служитель вічної мудрості', das lebende buch — 'книга вічного життя', eht got behúte vor den meisten gebresten — 'справжній бог захищає від найбільших прикростей', wildez herz friden solte — 'дике серце повинно заспокоїтись', herz in siner unruwigen wise — 'серце на свій неспокійний лад', himelsche botschaft von got — 'небесне послання від Бога', які належать до стилетворчих засобів конфесійного стилю, тому що вживаються переважно в релігійних текстах та є одночасно текстотворчими фразеологізмами.

Граматична стилістика книги життя містика представлена насамперед стилетворчими композитами конфесійного характеру: entledgot — 'відбирання Бога', widerbissen — 'опір', kuntsame — 'знайтиомитися', erbetselig — 'заповітно-блажений' (той, хто живе за Божим заповітом), neiswen — 'коли-небудь'; чисельні новотворення з заперечувальним префіксом —un, які свідчать про невпевненість та вічні вагання не тільки Сойзе, а містиків в цілому : unguwig — 'неспокійний', unverbrennet — 'неспалимий', ungesamnet — 'незібраний', ungenúgde — 'недостатній', unverborgen — 'неприхований', unverstanden — 'незрозумілий'; суфіксом — lich, —lich: geistlich — 'духовний', gotlich — 'божественний', selich — 'блажений', heinlich — 'вітчизняний', himlisch — 'небесний'; префіксом —ver: verbrand — 'згорів', verstoln — 'таємний', verborgen — 'прихований' [7:23–89].

Як і для всіх містиків, для Гайнріха Сойзе характерне вживання абстрактних новотворень. Для стилістичної морфології конфесійних текстів властивим було насамперед вживання іменників з абстрактним значенням: trost — 'утішання', wísheit — 'мудрість', líd — 'страж-

дання', anvang — 'початок', furgang — 'продовження', empfindung — 'відчуття', frage — 'питання', gemúte — 'душа', wísung — 'вказівка, припис', mensch — 'людина', got — 'Бог', lere — 'вчення'; прикметників: tutsch — 'німецький', eigener — 'власний', selich — 'блажений', heimlich — 'таємний', himelsch — 'небесний', geistlich — 'духовний', gut — 'хороший'; begirlich — 'бажаний', eht — 'справжній', milt — 'м'який'; числівників: erst — 'перший', ahtzehen — 'вісімнадцять', займенників: du — 'ти', si — 'вона', es — 'воно', er — 'він', ir — 'їй', etlich — 'деякий', dis — 'цей', daz — 'це', dero selv — 'цей самий', дієслів, значна частина вжита в імперфекті, тобто в формі минулого часу, який в німецькій мові використовувався в розповідях, письмових повідомленнях, проповідях та видіннях: verbraned — 'згорів', beschah — 'трапилося', bevand — 'знаходилося', waz — 'було', gewan — 'отримав', wante — 'перешкодив', wurde — 'став', частина дієслів вживається в теперішньому часі, що надає тексту певної динаміки з позиції минулих і сьогоденних подій: treiben — 'займатися', schreiben — 'писати', behelfen — 'допомагати', дієприкметників: lebend — 'живучий', lídend — 'страждальний', прислівників: vil — 'багато', службових слів, насамперед часток do — 'там', na — 'ну', hie — 'тут' [8:12–43]. З наведених слів видно, що вжиті іменники і прикметники, характерні для конфесійного стилю і становлять його основу. Відсутність числівників свідчить, на наш погляд, також про абстрактність зображуваної теми. Певна розмитість досягається всіма використаними частинами мови, навіть частки вказують на місце події "тут" і "там", без конкретного називання.

Стилістичний синтаксис в творах містиків представлений поширеними відносними реченнями або складнопідрядними додатку. Загалом, речення конфесійних текстів відрізняються довжиною і складністю, що свідчить про написання текстів для освіченої частини населення. Для проповідей використовувались коротші речення, така побудова була викликана їх практичним призначенням — інформувати та пропагувати. Книга життя Сойза починається номінативними реченнями, які передають конкретну інформацію про самого автора, а саме хто він, де народився і був зареєстрований, взагалі, досить детально як для конфесійного твору:

'Nie vahet an daz erste tail dizz búches, daz da haisset der Sýze.' — 'Тут зібрана перша частина цієї книги, яка називається Сойзе.'

'Es waz ein brediger in týtchem lande, von geburt ein Swabe, dez nam geschriben sie an dem lebenden buch.' — 'Був брат в німецькій землі,

шваб від народження, ім'я якого могло бути зазначеним в книзі вічного життя' [9:67].

Синтаксис вказує на різноманітність синтагматичних структур, за допомогою яких зображено роздуми, переживання, певні прогнозування, які властиві конфесійному стилю.

Таким чином, образове мислення середньовічного автора містичного напрямку використовує образуву і символічну мову, яка була орієнтована на християнське мислення, яке, в свою чергу, було орієнтоване на Священне писання, як на джерело християнського виховання. Особливо це характерно для конфесійної літератури, тому що для нього характерне мотивування значення через національну мовну картину світу. Він розуміється членами суспільства тому, що перебуває у сфері дії національно-культурних, соціальних і релігійних його чинників:

'*Ich sah Gott, wie er dises buoche in seiner Rechten hielt, versichernd.*' — 'Я бачила Бога, як він тримав цю книжку (Біблію) в своїй правій руці, запевняючи' [10:13].

До речі, вираз *in seiner Rechten* — в правій руці, написаний з великої літери, очевидно, тому що для віруючих християн права рука (правиця) відігравала важливу роль, в ній тримали Біблію, нею благословляли та хрестили.

Дякуючи Біблії, автори духовної літератури, отримали повний набір мовних та змістових засобів конфесійного стилю, а також образувих процесів і композицій. Проповіді, літургії та релігійне вчення dokonували засвоєння, робили світ образів звичним і буденним. Щоденне повторення, закріплення під час церковної служби і повчання сприяли тому, що автор вдосконалював власний містичний досвід до церковного визнаного канону і використовував традиційні біблійські форми релігійних переживань і видінь в якості моделі та масштабу [11:171].

З позиції лексичної стилістики, основними мовними засобами конфесійних текстів є іменники, які відіграють в них ключову роль: *unmaht* — 'непритомність', *gabe* — 'дарунок', *gueti* — 'добро', *minne* — 'любов', *brut* — 'наречена', *brutguome* — 'наречений', *macht* — 'влада', *wissene* — 'знання' та прикметники: *geistlich* — 'духовний', *guttlich* — 'божественний', *verholn* — 'схритий', *unsænlich* — 'невидимий', *unmenschlich* — 'нелюдський'.

Твори релігійного характеру містять міркування про страждання спасителя, знати, Божу любов, про небо і пекло, про справедливу

Божу кару. Тексти також налічують чіткі вказівки стосовно правильної, тобто праведної поведінки, вказують на те, що не тільки дії мають бути чистими, а й думки. Середньовічній людині прописують обов'язки, які вона повинна виконувати, щоб заслужити Божу похвалу та Боже визнання. Деякі з релігійних книг написані в діалогічній формі, як наприклад, "Vschlein der ewigen Weisheit" — "Книжечка вічної мудрості" Гайнріха Сойзе:

'*Herr, du dinu gueti, waz mugen su suezikeit hier han, ald wie macht du es alles erliden an dinen vrunden? Oder geruechest du es nit ze wissene?*' — 'Пане, ти, твоє добро, що можуть тут зробити солодкі страждання, які ти переносиш на своїх друзів?'

'*Daz ich mit herzklichem leid und mit bitterlichen trehnen mins herzen mus sprechen, daz si denne wider hinder sich gant uf daz, daz si gelazen durch dich hatten. Herr mine, waz sprichset du hier zu?*' — 'Що я мушу говорити з сердечним стражданням і з гіркими сльозами мого серця та таємно йти слідом, тому що вона залишила мене через тебе. Пане мій, що скажеш ти на це?' [12:123].

Наведені ситуації демонструють з позиції лексичної стилістики наявність групи слів, які крім номінації, виражають ставлення мовця до навколишнього: *mit herzklichem leid* — 'з сердечним стражданням', *daz si mich gelazen han* — 'що вона залишила мене', *also minne ich mine vrunde* — 'отже, я люблю своїх друзів', *mins herzen mus sprechen* — 'моє серце повинно говорити'. Стилістичні можливості цих виразів будуються не на лінгвістичних ознаках, а на оцінних характеристиках понять і реалій, з використанням емоційної лексики, причому як позитивно, так і негативно забарвленої: *disu klage dero menschen* — 'біль людей', *tû usser dem horwe* — 'ти краща за бруд', *ein spiegel der gotheit* — 'дзеркало Божества', *leides ein herze vol* — 'серце повне страждань'.

В релігійних текстах середньовіччя відсутня нейтральна лексика, це зумовлено, на наш погляд, важливістю теми для середньовічної людини. Думки про Бога, пошуки шляху до нього, випрошення його благословіння і прощення мали велике значення для аналізованої епохи. Емоційний та душевний стан людей відображався в мові, і як наслідок, в літературі. Причому тема Бога, його сутність були важливими як для простих людей, укладачів текстів, так і для проповідників і священнослужителів.

Послушання людей, сповідання, світлі думки, гарні вчинки виражалися позитивною лексикою: *minne* — 'любов', *vrunde* — 'друзі', *urlob* — 'дозвіл', *vruntschaft* — 'дружба', *vrode* — 'радість', *gestattest* —

'дозволено'. Погані вчинки, думки, замисли виражалися, відповідно, негативно-забарвленою лексикою: *versmechte* — 'презирство', *erliden* — 'страждати', *klagen* — 'жалітися', *horwe* — 'бруд', *lugen* — 'обманювати', *trugen* — 'тужити'. Властивим було також використання архаїзмів в конфесійних текстах: *minne*, *vrom*, *gnade*, *erlozer*, *sunder* [13:14–67].

З позиції граматичної стилістики для релігійних творів властивим є вживання словотвірних префіксів типу *—all*: *allmæchtig*, *—an*: *andacht* — 'Богослужіння', *—er*: *erlozer* — 'спаситель, визволитель'; суфіксів *—los*: *gnadenlos*, *—heit*: *vromheit*, *—isch*: *himlisch*, *irdisch*; складання двох основ *seelensmerz* — 'душевний біль', *abendmahl* — 'свята вечеря', *hohzît* — 'духовне свято'. Роль наведених новотворень заключається в семантичній потребі утворити нову номінацію та стилістичній необхідності — знайти нове, емоційно-оцінне вираження суб'єктивного ставлення до названого.

Вважаємо, що чітке розмежування лексики на позитивну і негативну сприяло кращому розумінню й усвідомленню текстів як з мовної, так і зі змістової позиції, не дивлячись на використання абстрактної та символічної лексики, що в свою чергу, привело до утворення тропів та фігур.

'*Disu klage ist dero menschen, du krankes globen sint und kleiner werke, lawes lebenes und ungeubtes geistes.*' — 'Це біль людини, чия віра хвора і дії малі, життя збайдужіле і дух недосвідчений.'

'*Aber du, gemintu, wol uf mit dinem mûte usser dem horwe und der tiefen lachun liplicher wollust!*' — 'Але ти, дорога душа, з твоєю мужністю ти краща за бруд і сильний сміх та тілесні бажання' [14:22].

Отже, з наведених прикладів видно, що в синтаксичній структурі речення частіше метафоризуються підмети, додатки, присудки, означення, рідше — обставини. Однак метафора зумовлюється не синтаксичною структурою речення, а потребою конкретно-чуттєвої точності у мовному вираженні художнього образу.

На лексичному рівні вживання метафор зводиться в основному до вживання слів в переносному значенні. Вони демонструють здатність автора висловлювати схожість і подібність між різними індивідами, класами об'єктів, а потім за цією схожістю переносити назви справжнього носія чи функції на характеризовану особу чи предмет [15:55].

В релігійній середньовісній німецькій літературі спостерігаємо номінативну функцію метафори в плані створення конфесійної термінології, наприклад: *ewige ungewordenheit*, *ein exemplar der*

ewikeit, *bilde der drivaltkeit* та переніс німецького способу мислення, життєвого устрою на біблійні уявлення. Семантичним різновидом метафор, властивим для конфесійного стилю середньовісній німецької мови, є персоніфіковані: *gemintu*, *dis zites spil*, *ein spiegel der gotheit*, *lieber got*, *allmæchtiger got*, *gnædiger her*, *hailger geist*, *gotes vater* та дієслівні, де один член виражений дієсловом з переносним значенням в даному контексті: *daz herz gewan*, *es truget und luget*, *es (herz) geheisset vil*, *leistet wenig*. За граматичним вираженням релігійні тексти налічують також субстантивні, атрибутивні й комбіновані метафори: *geist*, *wesen*, *ungewordenheit*, *ewikeit*, *drivaltkeit*; атрибутивні *gnædige frouwe*, *gnædigloser her*, *gnædiglose frouwe*, *almæchtiger got*, *vromer man*; комбіновані, які складаються, в свою чергу, з субстантивних й атрибутивних є перехідним явищем між епітетом і метафорою та використовуються для створення конкретно-чуттєвого образу: *stîme gnædiger frouwe*, *leben vromen manes*, *kamer almæchtigen gotes*, *wæt almæchtigen gotes*.

Звертання до Бога мало дві форми *got* і *hêrre*, обидві слововиди належали в середньовісній німецькій мові до чоловічого роду, звертання відбувалося в другій особі однини *—tû*. Це було основною відмінністю від давньовісній німецької мови, де лексема *got* вживалась у множині *gfter*, що було, очевидно, викликано язичництвом з великою кількістю Богів.

Взагалі, конфесійний стиль середньовісній відрізняється стислістю і помітною простотою мови, справа в тому, що інформація була розрахована на широкі маси, на не претензійну, неосвічену публіку дилетантів. Твори мали повчальний, роз'яснювальний, а іноді й розважальний характер. В них зображувались формули, мотиви, цінності, найрізноманітніші уявлення про праведне життя.

Отже, церковна література стала взірцем, орієнтиром соціально-духовного життя, з її появою можна говорити про проникнення християнських засад в народну мову.

Таким чином, проаналізувавши твори конфесійного стилю ми дійшли **наступних висновків**:

- на рахунок жанрового розмаїття до релігійних творів середньовісній німецького періоду розвитку німецької мови належали Біблія, Євангелія, молитви, проповіді, псалми, твори містиків про пошук шляхів до Бога та єднання з ним;
- твори аналізованої епохи повністю відповідають конфесійному стилю з позиції канонічності, урочистості мови, сталих виразів з жи-

ванням усталених словосполучень, архаїзмів та маркованої лексики з давньокнижною конотацією;

- на лексичному рівні відмічено використання крім релігійно маркованої лексики, позитивно або негативно забарвлених слів;
- на синтаксичному рівні зафіксовані синтагми метафори, в яких метафоричне навантаження виконували всі члени речення;
- найчастотнішими тропами є метафори, а саме семантичні дво-членні, субстантивні, атрибутивні й комбіновані
- використання тропів в конфесійних текстах зумовлювалось потребою в створенні й досягненні конкретно-чуттєвої точності в зображенні художнього образу наявними мовними засобами того часу.

ПОСИЛАННЯ ТА ПРИМІТКИ

1. Мацько Л. І. Стилістика української мови. — Київ: Вища школа, 2005. — 462 с.
2. Див. пос. 1с. 288.
3. Pretzel, Ulrich *Mittelhochdeutsche Bedeutungskunde*, Carl Winter Heidelberg, 1982. — S.296
4. Bach, Adolf *Geschichte der dt.Sprache*, Quelle&Meyer Heidelberg, 1956. — S.360
5. Dhondt, Jan *Das frühe Mittelalter* B.10. — Fischer Taschenbuch Verlag Frankfurt/M., 1990. — S.397
6. Dhondt, Jan *Das Hochmittelalter* B.11. — Fischer Taschenbuch Verlag Frankfurt/M., 1991. — S.349
7. Drozd, Leo *Deutsche Fach- und Wissenschaftssprache*. — Oscar Brandstetter Verlag KG Wiesbaden, 1973. — S. 207
8. Hausherr-Maelzer, Michael *Die Sprache des Patriarchats*. — Verlag Peter Lang GmbH Frankfurt am Main, 1990. — S.246
9. *Eine neue Geschichte der dt.Literatur* hrsg.von Berlin University Press, 2007. — S.1219
10. Roelcke, Thorsten *Fachsprachen*. — Erich Schmidt Verlag GmbH Co. KG Berlin, 2010. — S. 269
11. Див. пос. 7 с. 171
12. Див. пос. 10 с. 123
13. Див. пос. 12 с. 14–67
14. Див. пос. 8 с. 22
15. Див. пос. 1 с. 55

ЛЕКСИКО-ГРАМАТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ НІМЕЦЬКОГО КУЛІНАРНОГО ТЕКСТУ

Стаття присвячена характеристиці лексичних та граматичних параметрів кулінарних лексем у складі кулінарного тексту. Крім цього описані властивості кулінарного тексту як окремої текстотвірної одиниці, виділені тематичні групи гастронімів.

Ключові слова: кулінарний текст, рецепт, інструкція, тематична група, морфологічний склад, словотвірна модель.

Статья посвящена проблеме лексико-грамматических особенностей кулинарного текста. В предлагаемой работе наведена характеристика лексического состава кулинарного рецепта, а также предопределены его грамматические закономерности.

Ключевые слова: кулинарный текст, рецепт, инструкция, тематическая группа, морфологический состав, словотворческая модель.

The article deals with the description of lexical and grammatical parameters of cooking lexemes in the culinary text. The properties of the culinary text as a separate text-forming unit are analysed and thematic groups of gastronomy vocabulary are distinguished.

Key words: culinary text, recipe, instruction, thematic groups, morphological structure, derivational pattern.

Тексти кулінарних рецептів є невід’ємною частиною повсякденного людського життя, тому їх можна зустріти скрізь: у кулінарних книгах, журналах, газетах, на телебаченні, у мережі Інтернет, в усному спілкуванні та художній літературі. Кулінарія як спосіб обробки та споживання продуктів харчування вважається одним із найдавніших занять людства, а виразником досвіду знавців кулінарної справи є кулінарний рецепт як “складний комплекс, що відображає не лише лінгвістичні особливості мови, але й особливості побуту, культурних, соціальних і кулінарних традицій нації” [1: 8]. Проте він довгий час залишався і досі залишається значною мірою поза увагою мовознавців,